

Fuhl Imre írásaiból

A Výchonky antológia egy 16 éves olvasó szemével

1978-ban csak 16 éves voltam, a budapesti szlovák gimnáziumban épp az első zsenyéimet kezdtem írni magyarul, és ha nem lett volna a mérföldkőnek számító *Výchonky (Hajtások)* című antológia és annak a szerzői, az elhíresült „*výchonkárok*”, valószínűleg sosem „vétettem” volna az irodalom ellen az eredeti anyanyelvemen, nem lettem volna „reményteljes fiatal költő”, és feltehetőleg szlovák újságíró, szerkesztő vagy kiadó sem (ez utóbbiként például a 40 éves Výchonky antológia reprintjéért is felelős). Abban az időben, őszintén szólva, nemcsak a szlovák, hanem más kötelező tantárgyaink sem érdekeltek vagy izgattak minket különösebben. Tanulmányi kötelességeinket csak annyira vettük komolyan, hogy legalább valamennyire megfeleljünk az elvárásoknak és ne bukjunk meg a tanév végén. A felnőttek, főleg a tanárok, persze eléggé megbonyolították az életünket. Az volt az érzésünk, hogy egyfolytában a sarkunkban vannak, a nyakunkon ülnek. Lázadtunk gyakorlatilag minden ellen, főleg az ellen, amit előírtak, parancsoltak nekünk. Néhány gimis-rockert közülünk (talán túlzottan is) befolyásolt a beatkorszak utáni hangulat, a kemény rock, majd punk zene, na és minden, ami ezzel összefüggött. Közben szinte nihilistán elutasítottunk mindent, amit a felnőttek világa valamivel több, mint tíz évvel a rendszerváltás előtt kínálni tudott. Ilyen körülmények között történt, hogy az igazgató úr kiadta az ukázt: önként kötelező elmenni az irodalmi estre a Csehszlovák Kulturális és Információs Központba. Nem csináltunk nagy ügyet belőle, hisz már megszoktuk, hogy időről időre biodíszletet kell játszanunk, hogy a hasonló rendezvények látogatottsága rendben legyen. Ekkor azonban a szervezők elszámolhatták magukat, mert a terem nélkülünk is megtelt volna. Még ha nem is tudatosult bennünk, „ott voltunk” a magyarországi szlovák irodalom (újja)születésénél.

(2018)

Volt egyszer egy osztály... (20 évvel később)

Volt egyszer egy osztály... – volt persze több is, de az a „leg, leg, leg”, az természetesen a miénk volt. De a miénk, amelyik 20 évvel a Nagy Ballagás után Budapesten és Vácott találkozott, tényleg kivételes volt. Itt nem „csak” a kiváló, összetartó közösségre gondolok, hanem például arra is, hogy néhány sikertelen év után jelentősen feljavította a Budapesti Szlovák Tanítási Nyelvű Gimnázium statisztikáját. A nyolc tanuló közül, akik 1976-1980 között jártak az iskolába, ugyanis mindenki továbbtanult (és természetesen sikeresen be is fejezte a tanulmányait). Nem is tudom, hogy volt-e az iskolánk történetében még egy olyan osztály, amely a továbbtanulás szempontjából ilyen százszázalékos sikert ért el. Nyilván még így húsz év elteltével is büszkének kellene lennünk magunkra, hisz az egykori tanárainktól tudjuk, a rólunk szóló „mese” éveken át így kezdődött: „Volt itt egyszer egy osztály...”. A krónikási hűség kedvéért, illetve a következő generációknak szóló tanulságként azonban meg kell jegyezni, hogy hírnevünket, sikereinket éppen a szlovák nyelvünknek köszönhetjük, amit azért akkoriban egy kicsit mi is lebecsültünk. Hisz ki tudja, mi lett volna, ha akkoriban más szakokra jelentkeztünk volna... Második érettségi találkozókon kiderült, hogy kiváló közösségünk szétszéledt az ország, pontosabban Közép-Európa egész területén, és napjainkban főként pedagógusokból, vállalkozókból, állami hivatalnokokból, tisztviselőkből és hasonlókból áll. Az egykori szoros barátságok időközben kissé meglazultak. Már gondot jelent megjegyezni, hogy ki, mikor, hol... – él, dolgozik, hány gyereke van, stb... Jólesett meglátogatni a budapesti szlovák iskola új épületét (amiről mi csak álmodoztunk), virágcsokrot tenni az érettségi tablónkhoz és aztán az egykori összeállításban leülni Vácra a fehér asztalhoz (ahová *Alt Csaba* hívott meg minket) és egész nap emlékezni a huncutságokra, diákszerelmekre, az iskolapadra és az álmokra, amelyek közül néhánynak egyre kevesebb ideje marad arra, hogy valóra váljon...

(2000)